Číslo jednací: 11 C 15/2010 - 111

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl jako soud prvého stupně samosoudcem Mgr. Evženem Sedleckým v právní věci žalobkyně [redacted], bytem [redacted], zastoupené opatrovníkem [redacted], bytem [redacted], právně zastoupené JUDr. Viktorem Pakem, advokátem v Praze 1, Politických vězňů 21, proti žalovanému **Domov pro seniory Světlo**, Drhovle 44, IČ 70869812, zastoupeným JUDr. Petrem Haluzou, advokátem v Praze 9, Drahobejlova 41, **o** ochranu osobnosti,

t a k t o :

I. Žaloba, aby žalovaný byl povinen zaplatit žalobkyni na náhradě nemajetkové újmy částku 250.000,- Kč, **s e z a m í t á .**

II. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně podala ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích žalobu na ochranu osobnosti, v rámci níž se domáhá poskytnutí morální satisfakce vyjádřené v peněžní formě

částkou 250.000,- Kč. V rámci žaloby pak tvrdí, že trpí Alzheimerovou demencí a z tohoto důvodu byla rozsudkem Okresního soudu v Písku zbavena způsobilosti k právním úkonům, kdy opatrovníkem jí byla ustanovena [redacted]. V období od 11.8.2008 do 13.8.2009 byla žalobkyně v péči žalovaného, který poskytuje mimo jiné sociální službu domov se zvláštním režimem. Nejpozději dne 20.6.2009 byl personálem žalovaného u žalobkyně zjištěn dekubitus (proleženina) v sakrální oblasti. Navzdory postupné progresi proleženiny, provázené tvorbou nekróz a zvýšenými teplotami a nutností nasadit antibiotika, však nebyla ještě ani 3.8.2009, tedy ani po více než 6-ti týdnech od zjištění proleženiny, žalovaným u žalobkyně používána antidekubitní podložka či antidekubitní matrace, naprosto základní pomůcka v prevenci a tím spíše v léčbě již vytvořených proleženin. Po opuštění zařízení žalovaného pak byla dne 29.9.2009 žalobkyně vyšetřena stomatologem, který konstatoval destrukci zubů 13, 12, 21, 22 a 36 z nedostatečné hygieny a u všech 5 uvedených zubů byl nucen žalobkyni tyto extrahovat. Po celou dobu svého pobytu v zařízení žalovaného neabsolvovala žalobkyně jediné stomatologické vyšetření či ošetření. Žalovaným poskytovaná služba sociální péče domov se zvláštním režimem je určena právě osobám s Alzheimerovou demencí, které mají sníženou soběstačnost z důvodu tohoto onemocnění a jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Mezi základní činnosti uvedené služby sociální péče patří též pomoc při uplatňování práv, nepochybně pak především práv základních, tedy práva na ochranu zdraví. Z výše uvedeného je zjevné, že žalovaný zcela bezmocné a na něj plně odkázané žalobkyni, nepochybně trpící dlouhodobými bolestmi majícími svůj původ jak v hluboké proleženině, tak v kazy postižených zubech, dlouhodobě neposkytoval ani řádnou pomoc při uplatňování jejího práva na ochranu zdraví a ani si nepočínal tak, aby ke škodě na zdraví žalobkyně nedošlo. Žalovaný se dopustil neoprávněného zásahu do osobnostních práv žalobkyně, když neposkytnutí, resp. nezajištění odpovídající léčebné péče nepochybně představuje zásah do práva fyzické osoby na zdraví, důstojnost a soukromí a porušuje tak její práva chráněná ust. § 11 občanského zákona. V daném případě spočívá nemajetková újma žalobkyně minimálně ve snížení šancí na rychlé zhojení proleženiny v křížové oblasti, ve snížení šancí žalobkyně na zabránění dalšího šíření a prohlubování proleženiny, ve snížení šancí žalobkyně na včasné ošetření zubních kazů, stejně jako v bolestech a psychickém strádání, jemuž byla v důsledku opominutí žalovaného žalobkyně vystavena déle, než bylo nutné. S ohledem pak k tomu, že k neoprávněnému zásahu do práva žalobkyně na ochranu zdraví již došlo a upustit od něj či odstranit jeho následky již zpětně nelze, domáhá se tato tedy poskytnutí nemajetkové újmy formou finančního zadostiučinění.

Žalovaný, který s žalobou nesouhlasí, předně tvrdí, že neposkytuje lékařskou péči, nýbrž jen péči ošetřovatelskou, a to v rozsahu indikovaném lékařem. Z tohoto důvodu též namítá nedostatek pasivní legitimace. Žalovaný pak nesouhlasí, že by nebyla v případě žalobkyně používána antidekubitní matrace. Dodává, že žalobkyně ležela na antidekubitní matraci, která byla vyrobena v roce 2002. Při polohování, k němuž pravidelně docházelo, byly používány polohovací pomůcky. Pokud jde o stomatologické problémy, dodává žalovaný, že žalobkyně si nikdy nestěžovala na bolesti zubů. Stomatologickou prohlídku nepožadoval ani nikdo z rodiny a ani opatrovnice. Dodává opakovaně, že žalovaný není zdravotnickým zařízením a ošetřovatelská a rehabilitační zdravotní péče se poskytuje na základě ordinace ošetřujícího lékaře. Žalovaný tedy nesmí učinit nic víc a nic méně, než má nařízeno ošetřujícím lékařem. Žalovaný tak postupoval při ošetřovatelské péči o žalobkyni lege artis. Žalovaný pak poskytoval dle ordinace ošetřujícího lékaře žalobkyni ošetřovatelskou péči a

dále zajistil opakované návštěvy odborného lékaře v Nemocnici v Písku, kdy dne 12.8.2009 odeslal žalobkyni do této nemocnice k hospitalizaci, odkud se však tato vrátila ještě téhož dne z důvodu, že není k této důvod. Rovněž chirurgické oddělení odmítlo žalobkyni přijmout z důvodu nedostatku místa.

Žalobkyně podala též trestní oznámení a situací se zabýval i Krajský úřad Jihočeského kraje. Šetření tohoto úřadu neshledalo v postupu žalovaného žádné nedostatky. Po dobu pobytu žalobkyně v zařízení žalovaného pak nebyla podána žádná stížnost.

Předem nutno zmínit, že mezi stranami je nesporným, že žalobkyně byla umístěna v období od 11.8.2008 do 13.8.2009 v zařízení žalovaného. Dále pak není sporu, že žalobkyně trpí tzv. Alzheimerovou demencí. Současně není sporu v tom, že u žalobkyně byl zjištěn dekubitus, tedy proleženina v sakrální oblasti, tedy v oblasti kostrče a žalovaný též nerozporuje stomatologický zákrok, který u žalobkyně byl proveden.

Pokud pak jde o samotné umístění žalobkyně v zařízení žalovaného, dokládá tato tuto skutečnost jednak denními záznamy vedenými žalovaným ze srpna 2008 a odpoledním hlášením z 13.8.2009. Samu existenci proleženiny pak dokládá lékařskými zprávami, a to zprávou z 29.7.2009 a 3.8.2009. Tyto zprávy byly vyhotoveny v obou případech Nemocnicí Písek a.s., chirurgickou ambulancí, kde je jednak konstatována existence a popis dekubitu a popisuje se zde nutnost používání antidekubitní matrace a polohování, s další nutnou péčí. Z lékařské zprávy ze dne 29.9.2009 pak vyplývá provedení stomatologického zákroku.

K prokázání péče o žalobkyni předložil žalovaný jednak vyjádření Krajského úřadu pro Jihočeský kraj, odbor sociálních věcí a zdravotnictví, který se zabýval šetřením ve věci podezření ze zanedbání lékařské a ošetřovatelské péče v Domově pro seniory Světlo v Drhovli u paní [redacted]. V tomto vyjádření pak je konstatováno, že byly ze strany personálu zaznamenávány a uspokojovány potřeby paní [redacted] v rozsahu poskytovaných služeb a možností zařízení sociálních služeb. Dále je zde uvedeno, že v rámci šetření bylo zjištěno, že v domově jsou používány pomůcky k polohování s tím, že antidekubitální pomůcky v domově k dispozici nebyly v dostatečném množství a že budou ze strany zřizovatele sociálních služeb stanovena opatření, aby byly služby poskytovány v dostatečném rozsahu a kvalitě. K stížnosti žalobkyně, kterou učinila prostřednictvím opatrovníka ze dne 13.8.2009, se pak vyjadřoval žalovaný dopisem ze dne 27.8.2009, kde popisuje způsob ošetřování žalobkyně, tedy že dekubitus je řádně ošetřován a je používána antidekubitní matrace.

Svědek [redacted] pak uvedl, že spolupracuje s žalovaným a dochází do tohoto zařízení jedenkrát týdně pravidelně a následně pak na zavolání. Pro žalovaného pracuje na základě dohody. Svědek uvedl, že v polovině měsíce května, jak si vzpomíná, byla paní [redacted] přivezena do ordinace již s počáteční proleženinou a z důvodu následného upoutání na lůžku se stav zhoršoval. Pokud jde o léčbu dekubitu, dochází tedy k tomu, že se nejprve aplikují dezinfekční roztoky, masti, provádí se krytí přes proleženinu a pacienti se polohují. Tento postup se zachovává po celou dobu léčby. V případě zhoršení dekubitu se pak pacienti odesílají do speciálního zdravotnického zařízení, v daném případě na chirurgii, kde jsou k tomu i další zdravotnické potřeby. Pokud jde o Domov pro seniory, nejedná se o klasické zdravotnické zařízení, které k tomu slouží. [redacted] pak byla počátkem července odeslána na chirurgické oddělení, kde už pak záleží na příslušném lékaři, zda dojde pouze k ošetření či

následné hospitalizaci. Paní [redacted] zde hospitalizována nebyla a opakovaně byla pozvána na kontrolu. Pokud jde o antidekubitní matraci, svědek si nevzpomněl, zda byla používána u paní [redacted], dodal však, že u antidekubitní matrace složitějšího typu se jedná o speciální zdravotnický materiál, který je předepisován na zvláštní předpis, k čemuž je oprávněn i příslušný lékař s příslušnou odborností, kterou on sám nemá. Tato matrace by musela být předepsána samotným nemocničním zařízením. Pokud jde o obecný léčebný postup, který zmiňoval, je možné, aby tento postup a tyto základní prostředky byly používány i jiným personálem, nikoliv jenom dle lékařského nařízení. Lékař tento postup pouze potvrdí. Pokud jde o zubní péči, jedná se o primární péči a je samozřejmě součástí vstupní prohlídky, nadále se již předpokládá, že v daném smyslu bude spolupracovat i rodina. Svědek pak nezaznamenal, že by sestry ošetřující žalobkyni postupovaly neobvyklým způsobem a že by neplnily své povinnosti či pokyny lékaře.

[redacted], pracující jakožto vrchní sestra žalovaného, uvedla, že pokud jde o paní [redacted], krom základního onemocnění, žádnými zdravotními problémy netrpěla. Dodala, že následně se u ní zhoršil stav v důsledku zvýšených teplot, kdy takovéto stavy jsou vždy konzultovány s lékařem, který pak předepíše nebo indikuje příslušnou léčbu, podle níž pak postupují. U paní [redacted] bylo postupováno obvyklým způsobem. Pokud jde o ležící pacienty, jsou používány pro jejich ošetření různé masti, tito jsou polohováni a je jim věnována zvýšená péče a hlídán jejich zdravotní stav. K polohování dochází po dvou hodinách a tito pacienti jsou podkládáni antidekubitními podložkami. Pokud jde o paní [redacted], dodala svědkyně, že u ní se projevil dekubitus a bylo u ní postupováno obvyklým způsobem, tedy dle hodnocení lékaře, žádný speciální postup u této pacientky volen nebyl. Pokud jde o podložku, na níž byla paní [redacted] umístěna, jedná se o standardní podložku, kterou používají i u jiných pacientů. [redacted] byla též odeslána do nemocnice k chirurgickému ošetření, a to nejprve na interní oddělení, odkud byla poslána na oddělení chirurgické, nicméně s konstatováním, že zde není místo, a proto byla odeslána zpět do Domova pro seniory. Pokud jde o problémy se zuby, tedy stomatologické problémy, svědkyně uvedla, že neví o tom, že by nějaké v případě žalobkyně byly. Pokud se mohou sami pacienti obstarat, činí tak, pokud ne, ústní hygienu provádí personál. Pokud by došlo k situaci, že by byl zjištěn nějaký problém, oni se domlouvají pak s rodinou, s příbuznými.

Z provedených důkazů bylo tedy soudem zjištěno, že žalobkyně, která trpí tzv. Alzheimerovou demencí a jíž zastupuje opatrovník [redacted], byla umístěna v období od 11.8.2008 do 13.8.2009 do zařízení žalovaného, který jak patrno z výpisu z obchodního rejstříku a není mezi stranami sporu, poskytuje mimo jiné sociální službu, tedy domov se zvláštním režimem. Dále bylo soudem zjištěno, že u žalobkyně byl zjištěn dekubitus, tedy proleženina v sakrální oblasti, a to nejpozději dne 20.6.2009 a následně u ní byl dne 29.9.2009 proveden stomatologický zákrok spočívající v extrahaci několika zubů. Dále bylo z provedených důkazů zjištěno, že v případě proleženiny bylo postupováno u žalobkyně obvyklým způsobem, tedy byly aplikovány dezinfekční prostředky, masti a pacientka byla pravidelně polohována a byla též umístěna na tzv. antidekubitní podložku, která se v zařízení běžně používá. Z důvodu zhoršení zdravotního stavu byla k doporučení lékaře pak odeslána na vyšetření do nemocničního zařízení – na chirurgické oddělení, odkud se vrátila zpět, aniž by byla hospitalizována, kdy nadále bylo pokračováno dle pokynů jak nemocnice, tak ošetřujícího lékaře. Ošetřující lékař pak dle svého vyjádření neshledal žádné pochybení v péči o žalobkyni ze strany ošetřujícího personálu. V případě stomatologických

problémů bylo pak soudem zjištěno, že u žalobkyně došlo k extrahaci několika zubů z důvodu, jak uvedeno, nedostatečné hygieny. Svědkyně [redacted] k tomuto dodala, že v případě pacientů, kteří nejsou sami schopni se obstarat, vykonává dentální péči zdravotnický personál, kdy případné nedostatky a jejich ošetření záleží i na spolupráci rodinných příslušníků.

Sám žalovaný pak není zdravotnickým zařízením poskytujícím lékařskou péči, poskytuje běžnou zdravotnickou péči osobám dlouhodobě zdravotně postiženým, kdy v případě zdravotních problémů jsou tyto řešeny po konzultaci s příslušným lékařem, případně jsou pacienti odesláni na odborné vyšetření do nemocnice.

Dle ust. § 11 občanského zákona fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy. Dle ust. § 13 odst. 1 občanského zákona fyzická osoba má právo se zejména domáhat, aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů do práva na ochranu její osobnosti a aby byly odstraněny následky těchto zásahů a aby jí bylo dáno přiměřené zadostiučinění.

Základním předpokladem úspěšného uplatnění práva na ochranu osobnosti je existence neoprávněného zásahu a jeho objektivní způsobilost narušit, popř. ohrozit práva chráněná ust. § 11 a násl. občanského zákona. V rámci jednotlivého práva na ochranu osobnosti existují dílčí práva zabezpečující občanskoprávní ochranu jednotlivých hodnot osobnosti fyzické osoby jako neoddělitelných součástí celkové fyzické a psychickomorální integrity osobnosti. Pokud nemajetková újma vzniklá na osobnosti fyzické osoby může být zmírněna některou z forem morálního zadostiučinění ve smyslu ust. § 13 občanského zákona, je třeba zvolit takovou jeho formu, která je podle okolností každého konkrétního případu přiměřená a postačující k relevantní sanaci nemajetkové újmy, vzniklé neoprávněným zásahem a která tak současně bude i účinná. Soud při úvaze o přiměřenosti požadované satisfakce pak musí především vyjít jak z celkové povahy, tak i z jednotlivých okolností konkrétního případu. Základem úvahy podle zmíněného ustanovení je zjištění takových skutečností, které soudu umožní založit úvahu na určitém kvantitativním posouzení základních souvislostí posuzovaného případu. První nezbytnou podmínkou pro eventuelní přiznání zadostiučinění, a to i peněžního je, že jiná forma morálního zadostiučinění se nejeví s ohledem na okolnosti případu dostačujícím. Další podmínkou pak je zjištění, že neoprávněným zásahem došlo v příčinné souvislosti k zásahu do některé z osobnostních stránek fyzické osoby, tedy v daném případě k zásahu do jejího zdraví a potažmo rodinného života.

Základní otázkou, kterou se v daném případě soud zabýval, bylo, zda došlo k porušení soukromého a rodinného života a tedy i zdraví žalobkyně v důsledku konání žalovaného, který si nepočínal, jak tvrdí žalobkyně, řádným způsobem a porušil své povinnosti, které obecně jak z morálního, tak zákonného hlediska má. Je jisté, že pokud na straně žalované vystupuje zdravotnické zařízení, které však není zařízením poskytujícím běžnou lékařskou péči, je toto zařízení povinno poskytovat péči dle svého druhu v rámci odborné způsobilosti personálu a samozřejmě i v rámci přípustných norem, které umožňují, ale i ukládají způsob a rozsah péče. V daném případě pak nebylo soudem zjištěno, že by ze strany žalovaného byla poskytována žalobkyni péče neodborná, lépe řečeno nedostatečná, a i z výpovědi slyšeného ošetřujícího lékaře vyplynulo, že zvolená medikace byla odpovídající zdravotnímu stavu pacientky a

jednotlivé postupy byly obvyklé tak, jak situace vyžadovala. Samo žalované zařízení pak nemůže nahrazovat speciální zdravotnické zařízení, které je určeno přímo k léčbě nemoci či postižení a naopak nebylo zjištěno, že by personál žalovaného nepostupoval v souladu s příkazy lékaře či dle pokynů nemocničního zařízení, kam byla žalobkyně ke kontrole odeslána. Žalující strana tak neprokázala, že by ze strany žalovaného bylo postupováno, a to jak z hlediska léčby, tak z hlediska preventivního, v rozporu s obvyklými postupy, které zdravotnické zařízení má, tedy, že by byly porušeny obecné zásady léčby a nebylo využito zařízení, kterým disponuje. Současně však nutno zmínit, že zařízení žalovaného je určeno k pobytu osob, které trpí nemocí, jež vyžaduje zvýšenou pozornost, tedy zvýšenou péči ze strany personálu a není možné se spokojit, a to zejména s ohledem ke konstatování dodržování základních předpisů s tím, že by, a to zejména z morálního hlediska, nebylo možné předpokládat, že osobám, které jsou odkázány na péči žalovaného, neměla být věnována pozornost a péče v takovém rozsahu, jakou by bylo možné u lidské bytosti vyžadovat a předpokládat. Dle názoru soudu pak v případě zdravotního poškození žalobkyně by se jevilo jako běžné zajišťovat potřeby této osoby nejen ve smyslu předpisů, které jsou dodržovány, ale v míře nejen předepsané, ale potřebné tak, aby postižená osoba nebyla vystavována nad míru nezbytnou psychickému i fyzickému strádání. V tomto směru by bylo pak namístě předpokládat i větší míru spolupráce ošetřujícího personálu jak s lékařem, tak i s rodinnými příslušníky, a to alespoň formou konkrétních a včasných upozornění na vzniklé nedostatky. Ze strany rodinných příslušníků by však bylo možné též očekávat zvýšenou míru péče a všímavosti, a to jak v oblasti morálního, tak i materiálního zabezpečení blízkého člena rodiny.

S ohledem tedy k tomu, že nebylo prokázáno, že by žalovaný porušil v rámci poskytování péče předpisy, které stanoví způsob a rozsah péče jemu svěřené osoby, i přes zjištěné zdravotní komplikace, které u žalobkyně vznikly, nelze v tomto smyslu zavinění žalovaného konstatovat a z tohoto důvodu ani forma navrhované satisfakce finančním zadostiučiněním nebyla přiznána. I přes tento závěr však nutno opětovně poukázat na celou vyvolanou situaci, vyžadující v případě pacientů, lépe řečeno osob umístěných v zařízení žalovaného, dle názoru soudu přinejmenším z morálního hlediska větší míru péče než je konkrétně předepsána, ale i ze strany rodinných příslušníků větší míru všímavosti a zájmu, kdy obě strany by pak mohly v mnohém zmírnit zdravotní problémy poškozené osoby.

Ve smyslu závěrem uvedeného pak bylo postupováno i v případě nároku na náhradu nákladů řízení, kdy soud tedy úspěšnému žalovanému ve sporu tyto nepřiznal, a to s odkazem na ustanovení § 150 o.s.ř.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku lze podat odvolání ve lhůtě 15 dnů ode dne jeho doručení k Vrchnímu soudu ČR v Praze prostřednictvím soudu podepsaného.

Krajský soud v Českých Budějovicích
dne 4. dubna 2011

Mgr. Evžen S e d l e c k ý , v. r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
Lenka Marková